

Либералне демократије, којима припадају и Сједињене Америчке Државе, суочавају се са једном акутном дилемом у управљању својим спољнополитичким односима. Иако су многе државе у међународном систему репресивне и искварене, амерички национални интереси неретко налажу сарадњу са њима као актерима светске политике. Тако су, примера ради, током Другог светског рата САД ступиле у савез чак и са варварским и тоталитарним режимом Јосифа Висарионовича Стаљина како би поразиле тадашњег изразито опасног противника - нацистичку Немачку.

Но, такво партнерство садржи једну инхерентну опасност - могућно компромитовање, па чак и озбиљно поткопавање темељних америчких вредности слободе и људских права, а понекад и саме њене националне безбедности. Стога, блиским сарадничким односима са аутократским режимима нипошто не би требало олако прибегавати. Амерички званичници су досезали звездане рекорде у рвању са том дилемом, како током хладног рата, тако и током најновије кампање против исламског тероризма.

Како би америчка спољна политика била и ефикасна и разумно конзистентна са америчким вредностима, треба јој испоставити одређене услове.

Унутрашња јавномњењска подршка америчкој спољној политици не сме бити непотребно подривана. Будући да већина Американаца верује у вредности које проповеда њихова држава, спољна политика која игнорише или угрожава те вредности, пре или касније ће изгубити подршку јавности. То је оно што се десило са мисијама у Вијетнаму, Ираку и, у новије време, Авганистану. Не само да су ти спољнополитички подухвати пропустили да донесу брзе и одлучне резултате – иако је и тај аспект ствари сигурно играо одређену улогу - већ су, уз то, амерички народ доводили у ситуацију да посматра своју државу како арчи крв и иметак својих грађана ради лоших режима у удаљеним крајевима света, а са циљевима без јасне везе са кључним америчким националним интересима. Дезилузионисана јавност окретала се против таквих мисија, што је стварало, или интензивирало већ постојеће, горке домаће поделе.

Сличну динамику задобио је и одговор позиву на америчку интервенцију како би се осамдесетих година протеклог века зауставиле левичарске побуне против десничарских

влада у Централној Америци. За велики део Американаца такав подухват није био вредан ни стварне цене ни потенцијалног ризика који је са собом носила подршка таквим политичким партнерима. Данас, већина Американаца изјављује да подржава кресање америчких спољнополитичких трошкова, [1] посебно оних опредељених за борбу против репресивних и корумпраних режима на таквим тачкама света какве су Египат, Пакистан и државе Централне Азије. Да би се одржала одговарајућа подршка јавности за савезништва која изискује национална безбедност, посебно ако та политика подразумева и војни ангажман, она мора бити перципирана као нужна и као она која ће дати очекиване резултате. Без тих њених одлика, јавна јој подршка показује недостатност од самог почетка, или веома брзо еродира, а могућно је да развој догађаја оде и у правцу потпуне катастрофе по сам демократски поредак Америке.

Званичници морају чувати америчке вредности чинећи исправне процене политичке ситуације о којој је реч. Превише често, амерички доносиоци политичких одлука су преувеличавали претње националној безбедности које из ње проистичу. Ретроспективно узев, наводне опасности приписиване таквим непријатељима какви су били Северни Вијетнам, Ирак, Србија или авганистански талибани, граниче се са карикатуралним. Каткад, амерички званичници су се свесно ангажовали у искривљавању слике ствари како би испословали подршку јавности за ратове и друге акције које су могле бити избегнуте. У неким другим приликама изгледало је да су и сами подлегли својој пропаганди. И у једном и у другом случају, са умножавањем доказа да је претпостављена претња америчкој безбедности заправо минимална, подршка јавности се рапидно осипа.

Премда америчка јавност може исказати вољу да запуши свој колективни нос и пружи подршку бруталном савезнику - као што је то учинила када је било посреди савезништво са Стаљином током Другог светског рата - како би сузбила истинску безбедносну претњу републици, она није вољна да то учини зарад мање важних ствари. Било је, рецимо, неразумно и нереалистично очекивати да без кредибилних и алармирајућих процена америчких безбедносних служби, јавност пригрли партнерство са таквим ликовима какви су Јужновијетнамци Нго Дин Диет или Нгуен Ван Тхиеу. Сличан проблем постоји и данас, када амерички званичници очекују да амерички народ поднесе још већу жртву како би се неко попут Хамида Карзаиа одржао на власти. У многим случајевима, чак и када би била оправдана, спремност на жртвовање америчких живота и пореских долара, уколико није у вези са озбиљним претњама америчкој сигурности, изостаје.

Да би очували америчке вредности, њени званичници морају бити искрени и отворени када говоре о природи вашингтонских именованих клијената. Једна је ствар оправдавати партнерство са ауторитарним савезником на основу прагматичних процена - председник Френклин Рузвелт је сумирао такву реалполитику у својој знаменитој опсервацији једног тада актуалног америчког савезника: "Он је кучкин син, али *наш* кучкин син." Сасвим је друга ствар бранити понашање таквих партнера и претендената на тај статус, који нису ништа друго до опаке аутократе. Ипак, америчка администрација је често чинила управо то. Она је вређала интелигенцију америчког народа, али и јавности широм света, када је такве ликове као што су ирански шах Реза Пахлави, филипински самодржац Фердинанд Маркос, јужнокорејански диктатор Парк Чунг Хи, или, пак, авганистански муџахедини, проглашавала припадницима „слободног света“. Но, она је то ипак чинила. Данашњи напори да се упуте похвале Пакистанцу Первезу Мушарафу и Ирачанину Нурију ал-Маликију рефлектују истоветан приступ.

Када актуелно понашање опаких, премда пријатељских, аутократа учини смешним овакве портретисте, амерички народ се с разлогом опире сарадњи са таквим лидерима, чак и у оним случајевима када се могу понудити ваљани аргументи за очување таквог партнерства (заштита неоспорних америчких интереса).

Када партнерство са ауторитарцима □ постане неопходно, вашингтонска повезаност са њима би требало да буде она минимална коју захтева постизање важних циљева. Сједињене Државе су највише постизале када су улазиле у обазриве, ограничене и прагматичне односе са недемократским савезницима. Никсоново зближавање са Кином одговара овом опису. Тај потез је сменио глобални баланс дипломатске и геополитичке моћи током Хладног рата. Речено зближавање је натерало Совјетски Савез да преусмери пажњу са вршења притиска на демократски Запад, на другог противника који је почео да делује у сарадњи са Вашингтоном. Међутим, већина америчких званичника нису обмањивали себе, нити су покушавали да обману амерички народ о природи кинеског режима. Њима је било јасно да је то била једна окрутна, једнопартијска држава. Нити је Вашингтон настојао да учини Пекинг блиским савезником по било ком другом питању до ли контрирања совјетској моћи и утицају. Две државе су биле савезници зарад узајамне погодности, и ништа више од тога. Тај прагматични, хладноратовски однос са Кином би требало да постане модел за све друге, релативно

ретке, случајеве када партнерство са недемократским режимима може бити неопходно из безбедносних разлога.

Сталним преиспитивањем америчких интереса и њене глобалне позиције, треба минимализовати број случајева уплитана у туђе послове, које подрива америчке вредности. Амерички лидери располажу богатом евиденцијом преувеличаних претњи америчкој безбедности и њеним интересима како би се, између осталог, оправдало партнерство са огавним режимима и политичким покретима. Део тог проблема је, бесумње, сећање на период Другог светског и прве године Хладног рата, када су моћни непријатељи доиста представљали озбиљну безбедносну претњу Америци. Но, данас је ситуација суштински другачија – и била је неколико деценија уназад.

Са завидном географском позицијом (слаби и пријатељски суседи на северу и југу и широки океани са оба бока), најмоћнијом економијом на свету, конвенционалним војним наоружањем далеко супериорнијим него што је било чије супарничко, и огромним, софистицираним нуклеарним арсеналом, Сједињене Државе су најбезбедија велика сила у историји. Изостанак егзистенцијалне, па чак и било какве озбиљније претње значи да амерички лидери имају изузетну привилегију да усвоје политику која своди на минимум америчку инволвираност у сукобе у осталим деловима света. Тај фактор такође имплицира да би само у ретким приликама Вашингтон требало да се суочава са дилемом да ли склапати савезе са ауторитарним партнерима. У већини случајева, однос „држања на одстојању“ са таквим режимима је све што је неопходно и прикладно. Усвајање одмереније спољне политике би увелико редуковало број случајева у којима се доносиоци политичких одлука суочавају са конфликтом између америчких стварних интереса и њених фундаменталних вредности.

Истраживања јавног мњења [2] такође показују да би америчка јавност волела да види окрет ка селективнијој и одмеренијој спољној политици. [

3]

У том погледу, инстинкти обичних Америчанаца прецизније рефлектују међународну реалност него становишта „најбољих и најумнијих“ у спољнополитичкој заједници. Вашингтон треба да преузме глобалну улогу достојну подршке проницљиве јавности - политику која је много ефикаснија и далеко моралнија него она којој смо сведочили неколико протеклих деценија.

Извор: <http://nationalinterest.org/commentary/creating-effective-ethical-foreign-policy-7358?page=1>

Пledoaje за ефикасну и моралну спољну политику САД

Пише: Тед Гален Карпенер
понедељак, 01 октобар 2012 11:06

Тед Гален Карпенер је виши научни сарадник америчког Кејто Института, аутор девет књига из области међународних односа, укључујући и *Ватру пред суседовим вратима: нарко насиље* у Мексику и *опасност по америчку безбедност*, која ће изаћи из штампе октобра 2012.

Приредила и са енглеског превела Мирјана Радојичић

[1] Упоредити: Frank Newport and Lydia Saad: "Americans Oppose Cuts in Education, Social Security, Defense," www.galup.com/poll/145790/Americans-Oppose-Cuts-Education-Social-Security-Defense.aspx

[2] Упоредити: http://www.thechicagocouncil.org/files/Studies_Publications

[/POS/POS2010/Global_Views_2010.aspx](http://www.thechicagocouncil.org/files/Studies_Publications/POS/POS2010/Global_Views_2010.aspx)

[3] Упоредити: <http://www.cato.org/publications/policy-analysis/>

[budgetary-savings-military-restraint](http://www.cato.org/publications/policy-analysis/budgetary-savings-military-restraint)